

Vergaderjaar 2008–2009

21501-32

Landbouw- en Visserijraad

Nr. 342

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKWALITEIT**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 juni 2009

Op 8 juni jongstleden vond in Rotterdam de Wereld Oceanendag plaats. De dag was een initiatief van het Studium Generale van de Technische Universiteit Delft en de Erasmus Universiteit in samenwerking met Diergaarde Blijdorp. Ongeveer twintig sprekers met een verschillende achtergrond (wetenschappers, filmmakers, fotografen, vertegenwoordigers van milieu- en natuurbeschermingsorganisaties) onderbouwden in hun bijdragen de gezamenlijke oproep om snel tot bescherming van de oceanen over te gaan. Aanleiding was de wereldwijde première van de documentaire «the end of the line», gebaseerd op het gelijknamige boek uit 2004 van de Britse journalist Charles Clover. Wetenschappers beweren dat als de visserij zo door gaat, het einde van het meeste voedsel uit zee in 2048 bereikt zal zijn. De oceanen raken leeg. De film legt de verantwoordelijkheid hiervoor bij consumenten die uit onwetendheid met uitsterven bedreigde vis kopen, bij politici die adviezen en waarschuwingen negeren, vissers die meer vangen dan ze mogen en de wereldwijde visindustrie die traag, tot niet reageert op deze aankomende rampen. «The End of the Line» geeft simpele oplossingen, maar politieke wil en acties zullen nodig zijn om het probleem van de leegrakende zee op te lossen.

Huidige situatie

Ik deel de zorgen, die in Rotterdam zijn geuit. De schaal waarop wij wereldwijd omgaan met onze natuurlijke rijkdommen is niet altijd even duurzaam. Dit is niet alleen slecht voor het milieu en dus de mens, maar ook de visserijsector zelf wordt er het slachtoffer van. Dit geldt zeker ook voor de artisanale vissers in ontwikkelingslanden, die voor hun voedselzekerheid afhankelijk zijn van wat de visserij oplevert. Zowel internationaal, regionaal als nationaal worden wel degelijk acties ondernomen. Maar die acties moeten toegesneden zijn op de regionale situatie. In de Noordzee, het gebied waar de Nederlandse visserij het meest actief is, zien we al een aantal jaren dat het tij keert. Dit vanwege de vangstbeperkende maatregelen. Dankzij de verlaging van de visserijdruk zijn de

visbestanden de afgelopen jaren toegenomen. Koolvis en schelvis zitten al een aantal jaren flink boven het voorzorgniveau, dat internationaal is afgesproken. Het kabeljauwbestand heeft het nog moeilijk, maar we zien dat jaren van vangstbeperking enig effect sorteren. In het jaarverslag over 2008 heb ik uw Kamer al gemeld, dat het scholbestand inmiddels boven het voorzorgsniveau is gegroeid. Biologen verwachten dat dit voor het tongbestand in 2010 of 2011 het geval zal zijn. Dit specifieke voorbeeld van de Noordzee is tijdens de studiedag in Rotterdam aan de orde geweest in een presentatie van de Wageningse bioloog Van Densen. Zoals bekend ben ik in 2007 begonnen met een ambitieus programma om de Noordzeevervisserij te vernieuwen en te verduurzamen en de biodiversiteit te beschermen. Om de verduurzaming te stimuleren, zet ik in op een verdere verlaging van de druk op de visbestanden en het stimuleren van de invoering van minder schadelijke alternatieve vistechneken. Belangrijkste speerpunten in de bescherming van de mariene biodiversiteit zijn de beschermde gebieden in het kader van Natura 2000.

Ook certificering van vis of visserijtechnieken is een belangrijk instrument in de noodzakelijke omslag naar een meer duurzame visserij. Hoewel ik van mening ben dat certificering primair een verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven is, heb ik onlangs de regeling «certificering in de visketen» gepubliceerd. Met de openstelling van deze subsidieregeling beoog ik een extra bijdrage te leveren aan de bescherming van de visbestanden. Een belangrijk bijkomend voordeel is dat de consument door duidelijke herkenbaarheid een duurzaam beheerde vis kan kopen. Uit de signalen die mij bereiken, leid ik af dat er in de Nederlandse visserij veel belangstelling voor de regeling bestaat.

Ik ondersteun slechts certificeringstrajecten die gebaseerd zijn op een «derde partij-certificering». Dit betekent dat de certificering moet voldoen aan eisen van onafhankelijke en onpartijdige deskundigen en ook dient te voldoen aan FAO «Guidelines for the ecolabelling of fish and fishery products from marine capture fisheries». Het binnen de Nederlandse visserij bekende MSC-keurmerk is een voorbeeld van een certificeringsprogramma dat voldoet aan deze eisen. Vooral nog is het MSC het enige internationaal erkende eco-label voor goede beheerde, duurzame visserij dat volledig voldoet aan FAO-richtlijnen. Uitgangspunten en ijkpunten in het MSC-traject zijn dat de visserij zodanig wordt uitgevoerd dat het natuurlijke functioneren van het ecosysteem behouden blijft, dat de visserij zo wordt uitgevoerd dat de biodiversiteit niet in gevaar komt en dat als er een impact is geweest op het eco-systeem, herstel moet kunnen plaatsvinden. De betrokkenheid in het traject van onafhankelijke gecertificeerders en ook consultaties van stakeholders als NGO's, maakt dat het MSC-traject op dit moment de nodige waarborgen biedt dat er bij toekenning sprake is van een verantwoorde visserij.

Uiteraard ben ik bezorgd over ongewenste bijvangst, die overboord worden gezet. Dit is een van mijn speerpunten van mijn inzet in het Europese Visserijbeleid. Dankzij de verlaging van de visserijdruk in de Nederlandse visserij op platvis zal het aandeel scholdiscards logischerwijs ook gaan dalen. Aanvullende maatregelen blijven hier evenwel nodig. De Europese Commissie heeft hierbij het initiatief en kiest in haar recente beleidsverklaring voor 2010 voor een stapsgewijze aanpak van de teruggooi voor alle visserijtakken. Ik zie uit naar concrete voorstellen. Naast het uitvoeren van pilotstudies en onderzoek is vanaf 2009 een verbod op highgrading¹ van toepassing. In Europees verband heeft de Raad van Landbouw- en Visserijministers onlangs een actieplan voor de bescherming van haaien en roggen aangenomen. Over twee weken zullen we in Brussel spreken over de voorbereiding van de vangstmogelijkheden voor 2010. En ook in de onlangs begonnen discussies over de aanstaande

---

¹ Het uitzoeken van de commercieel meest aantrekkelijke vis uit de vangst en de rest teruggooien.

herziening van het Gemeenschappelijke Visserijbeleid zal deze problematiek ongetwijfeld aan de orde komen.

De Europese Commissie schetst in haar Beleidsverklaring voor 2010 in algemene zin een somber beeld over de toestand van de Europese visbestanden. Ik deel die zorg en vind dat we met meerjarenafspraken moeten werken aan herstel van de visbestanden. In deze meerjarenplassenen wordt met een gecombineerde inzet van beperking van vangsthoeveelheden én visserij-inspanning de druk op de visbestanden jaarlijks verlaagd tot dat veilige biologische grenzen zijn bereikt. Voor de belangrijkste Noordzeebestanden zoals kabeljauw, schol en tong geldt al enkele jaren een meerjaren aanpak. Ik streef ernaar ook andere bestanden op basis van meerjarenafspraken te beheren. De genoemde meerjarige beheerplannen horen tot de kern van het Gemeenschappelijke Visserijbeleid en laten in de praktijk al zien, dat hiermee een meer doeltreffend beheer gevoerd kan worden. De verlaging van de visserijdruk leidt ook tot minder teruggooi en is een fundamentele stap, zo constateert de Europese Commissie in haar Beleidsverklaring.

Visserij buiten de EU

De visserij door Europese vissers buiten de Europese wateren vindt plaats op basis van partnerschapsovereenkomsten die de Europese Unie sluit met de betreffende landen, die grenzen aan de Atlantische, Indische en Stille Oceaan. De Europese Raad van Landbouw- en Visserijministers heeft de inhoudelijke uitgangspunten hiervoor in juni 2004 vastgelegd. Deze uitgangspunten hebben met name betrekking op zaken als duurzaamheid, wetenschappelijk onderzoek, regionale samenwerking en bestrijding van illegale visserij. Aan de hand van een analyse door externe deskundigen wordt vooraf vastgesteld of er in het betreffende gebied een overschot aan visserijmogelijkheden bestaat, dat de lokale visserij niet kan benutten. Achteraf wordt geanalyseerd wat de effecten zijn geweest. Mede door deze betrokkenheid bij de internationale visserij, is de EU partner in bijna alle internationale visserijbeheerorganisaties, die gezamenlijk de mondiale visbestanden beheren. Er bestaat nog een aantal witte vlekken op de wereldzeekaart, waar dergelijke organisaties nog niet actief zijn. Nederland spant zich er voor in om ook daar een duurzaam beheer van de visbestanden van de grond te krijgen. Daarnaast let Nederland er bij het afsluiten en of vernieuwen van de partnerschappen op, dat de afspraken worden nagekomen en of er voldoende coherentie is met andere relevante beleidsterreinen, waaronder dat voor ontwikkelingssamenwerking.

De visserijovereenkomsten zijn voor de Europese Unie belangrijk. Om te beginnen kan de Europese markt zo ieder jaar op een aanzienlijke extra aanvoer rekenen. Bovendien leveren ze banen op voor veel Europeanen. Voor de partnerlanden zijn de financiële vergoedingen dan weer een belangrijke bron van inkomsten en een stimulans voor de nationale economie. Voor ontwikkelingslanden is daarbij van belang dat de traditionele visserijsector nauw betrokken wordt bij de uitvoering en de voedselzekerheid van arme vissers niet wordt bedreigd. Daarnaast kan de EU via deze overeenkomsten ook een bijdrage leveren aan duurzaam beheer. Als landen niet met de EU een overeenkomst sluiten, dan is het zeer waarschijnlijk, dat zij dat met andere visserijnaties zullen doen. De vorm van de visserijovereenkomst kan per partnerland verschillen. Overeenkomsten met landen die voldoende middelen hebben om hun eigen visbestanden te exploiteren – vooral in Noord-Europa – krijgen meestal de vorm van een reguliere uitwisseling van quota. Met andere landen, vooral in Afrika en de Stille Oceaan, maar ook met Groenland, waar niet alle vangstmogelijkheden worden benut, sluit de EU dan weer

partnerschapsovereenkomsten voor de visserij met een financiële vergoeding voor de toegang tot hun visgronden.

Bij de hervorming van het GVB in 2002 zijn ook de bestaande overeenkomsten met al die landen aangepast. Wat vroeger gewoon toegangsregelingen met een financiële vergoeding waren, zijn nu echte partnerschappen voor de ontwikkeling van duurzame en verantwoorde visserij («Partnerschapsovereenkomst op visserijgebied, POV»). Het is de bedoeling de derde landen te helpen bij het opzetten van een eigen visserijbeleid dat zowel tot de economische ontwikkeling, als tot de bescherming van de visbestanden bijdraagt.

De Europese Unie heeft met verschillende landen visserijovereenkomsten gesloten. Een overzicht is als bijlage bijgevoegd.

Nederlandse vissers hebben op grond van deze overeenkomsten toegang tot de Mauritaanse en Marokkaanse wateren.

Herziening Europees visserijbeleid

Het Europese Visserijbeleid wordt elke 10 jaar herzien. De komende hervorming zal moeten leiden tot de invoering van een nieuw gemeenschappelijk visserijbeleid per 1 januari 2013. Het doel van de hervorming is het beleid aan te passen op die punten waar het minder succesvol is, zodat de effectiviteit ervan wordt vergroot. De Europese Commissie heeft in april van dit jaar een Groenboek uitgebracht waarmee zij de discussie over de hervorming start.

Ik heb in de eerste helft van 2009 een breed consultatietraject uitgevoerd om inbreng te krijgen voor een visie op het toekomstige visserijbeleid. Deze brede consultatie is inmiddels afgerond en de resultaten hiervan worden verwerkt. In september zal ik mijn visie op de komende hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid uitbrengen. Daarbij hanteer ik de volgende uitgangspunten:

1. Er dient perspectief te zijn voor een maatschappelijk geaccepteerde en duurzaam opererende visserijsector die voorziet in een belangrijke vraag naar voedsel.
2. Het beleid moet zijn gericht op duurzaam gebruik en instandhouding van natuurlijke hulpbronnen en mariene ecosystemen.
3. Het beleid moet doeltreffend, uitvoerbaar en handhaafbaar zijn.

Om dit te bereiken zou het toekomstige gemeenschappelijke visserijbeleid een helder kader en heldere doelstellingen moeten hebben, waarbij de doelstellingen op de korte termijn passen bij die op de langere termijn. Om het draagvlak voor het beleid te vergroten, dienen de visserijsector, de NGO's en het onderzoek beter samen te werken en een duidelijkere rol te krijgen. Door het versterken van co-management kan de uitvoering effectiever worden gemaakt. Het beleid zou bovendien eenvoudig en eenduidig moeten zijn, zodat het goed handhaafbaar is. Tot slot zie ik voor de verduurzaming van de visserij een belangrijke rol weggelegd voor de markt, die via certificering een belangrijke invloed kan hebben op de aanvoersector.

De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
G. Verburg

Land	Looptijd protocol	Type	Tegenprestatie EU per jaar	Bestemd voor nationaal visserij-beleid
Angola	Geen protocol van kracht			
Comoren	6 jaar (1.1.2005–31.12.2010)	POV ¹ tonijn	390 000 €	60%
Equatoriaal-Guinea	Geen protocol van kracht			
Gabon	6 jaar (3.12.2005–2.12.2011)	POV tonijn	860 000 €	60%
Gambia	Geen protocol van kracht			
Groenland	6 jaar (1.1.2007–31.12.2012)	POV	15 847 244 €	3 261 449 €
Guinee	5 jaar (1.1.2004–31.12.2008)	Gemengde VO ²	3 400 000 €	1 400 000 € voor specifieke acties
Guinee-Bissau	4 jaar (16.6.2007–15.6.2011)	Gemengde POV	7 000 000 €	35%
Ivoorkust	6 jaar (1.7.2007–30.6.2013)	POV tonijn	595 000 €	100%
Kaapverdië	5 jaar (30.3.2007–29.3.2012)	POV tonijn	385 000 €	80%
Kiribati	6 jaar (16.9.2006–5.9.2012)	POV tonijn	478 400 €	30%, verhoogd tot 40% vanaf het tweede jaar, later tot 60% 80%
Madagaskar	6 jaar (1.1.2007–31.12.2012)	POV tonijn	1 197 000 €	13,5 miljoen €
Marokko	4 jaar (28.2.2007–27.2.2011)	Gemengde POV	36,1 miljoen €	11 miljoen € /jaar
Mauritanië	2 jaar verlengbaar (1.8.2008–31.7.2012)	Gemengde POV	86 miljoen € /jaar (minder in de volgende jaren)	(meer in de volgende jaren)
Mauritius	Geen protocol van kracht sinds 3.12.2007			
Micronesia	3 jaar (26.2.2007–25.2.2010)	POV tonijn	559 000 €	18%
Mozambique	5 jaar (1.1.2007–31.12.2011)	POV tonijn	990 000 €	100%
Salomonseilanden	3 jaar (09.10.2006–08.10.2009)	POV tonijn	400 000 €	30%
Sao Tomé-Principe	4 jaar (1.6.2006–31.5.2010)	POV tonijn	663 000 €	50%
Senegal	Geen protocol van kracht sinds 01.07.2006			
Seychellen	6 jaar (18.1.2005–17.1.2011)	POV tonijn	5 355 000 € (sinds 17.1.2008)	56% (sinds 17.01.2008)

¹ Partnerschapsovereenkomst op visserijgebied.

² Visserijovereenkomst.

Visserijovereenkomsten zonder financiële tegenprestatie

Faeröer	2.2.2006–1.2.2012
IJsland	15.12.2003–14.12.2009
Noorwegen	2003–2009